

УДК 811.161.2

Лілія РУСКУЛІС

кандидат педагогічних наук, доцент,
докторант кафедри мовознавства Херсонського державного університету,
м. Херсон, Україна
e-mail: ruskulis_lilya@ukr.net

ФОРМУВАННЯ ЛІНГВІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА РОБОТА

У статті на основі аналізу науково-методичної літератури з лінгвістики, психології й психолінгвістики, педагогіки й лінгводидактики визначено мету, завдання, зміст і структуру експериментально-дослідного навчання; з'ясовано традиційні й інноваційні підходи, закономірності, принципи, методи, прийоми, засоби й форми роботи; запропоновано логічно-структурну схему мовознавчих дисциплін, що стали теоретико-практичною основою дослідження; визначено опорно-систематизуючий, інтегративно-формульвальний і креативно-трансформаційний етапи експериментально-дослідного навчання; розроблено систему вправ для перевірки сформованості лінгвістичної (фонетичної, лексико-семантичної, граматики, правописної, стилістичної) компетентності.

Ключові слова: лінгвістична компетентність, логічно-структурна схема, опорно-систематизуючий, інтегративно-формульвальний, креативно-трансформаційний етапи дослідного навчання.

Сучасний поступ вищої освіти в Україні вимагає інтелектуально зрілої, креативної та ініціативної особистості, яка здатна реалізувати себе в отриманій професії, стати висококваліфікованим і конкурентоспроможним фахівцем. Назріла необхідність розробки ефективної методичної системи лінгвістичної підготовки вчителя української мови в процесі вивчення мовознавчих дисциплін, яка б презентувала собою цілісну взаємозлагожену систему традиційних та інноваційних підходів, закономірностей, принципів, методів, прийомів, засобів і форм роботи.

Лінгвістичні основи підготовки студента філологічного факультету студіюємо в працях науковців: Ф. Бацевич, С. Бевзенко, А. Білецький, Л. Булаховський, Б. Головін, С. Дорошенко, М. Жовтобрюх, Ю. Карпенко, І. Ковалик, М. Кочерган, В. Русанівський, С. Самійленко, О. Селіванова, С. Семчинський, Г. Удовиченко та ін. («Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство»); А. Багмут, З. Бакум, І. Білодід, В. Винницький, І. Вихованець, О. Волох, К. Городенська, В. Горпинич, А. Грищенко, Р. Дружененко, П. Дудик, М. Жовтобрюх, А. Загнітко, О. Караман, Л. Мацько, Г. Передрій, М. Плющ, О. Пономарів, І. Слинько, Л. Спанатій, М. Тимченко, Н. Тоцька, К. Шульжук, І. Ющук та ін. («Сучасна українська літературна мова»); Н. Бабич, С. Бевзенко, І. Білодід, О. Блик, М. Жовтобрюх, Ю. Карпенко, О. Крижанівська, А. Майборода, А. Москаленко, В. Німчук, Л. Паламарчук, В. Передрієнко, П. Плющ, В. Русанівський, П. Тимошенко та ін. («Старослов'янська мова», «Історична граматики української мови», «Історія української

мови»); Г. Аркушин, С. Бевзенко, Й. Дзендзелівський, Ф. Жилко, І. Матвіяс, В. Німчук, Л. Спанатій та ін. («Українська діалектологія»); Б. Антоненко-Давидович, Н. Бабич, Б. Буяльський, М. Пентилюк, М. Пилинський, А. Коваль, В. Ужченко, І. Хом'як, Є. Чак, І. Чередниченко та ін. («Культура мови»); Н. Бабич, І. Білодід, В. Ващенко, П. Дудик, С. Єрмоленко, А. Коваль, Л. Паламар, М. Пентилюк, О. Пономарів («Стилістика української мови»); І. Ковалик, І. Кочан, О. Кравчук, М. Крупа, Л. Мацько, В. Мельничайко, М. Пентилюк, М. Плющ, А. Попович, І. Чередниченко та ін. («Лінгвістичний аналіз тексту»).

У руслі проведених досліджень ставимо за мету проаналізувати в статті програму й хід експериментально-дослідного навчання з формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя української мови під час засвоєння мовознавчих дисциплін, запропонувати комплекси вправ, розроблені відповідно до етапів проведення формульвального експерименту.

У процесі аналізу науково-методичної літератури з лінгвістики, психології й психолінгвістики, педагогіки й лінгводидактики нами розроблено програму експериментально-дослідного навчання, магістральною ідеєю якої стало формування лінгвокомпетентного вчителя української мови, конкурентоспроможного й затребуваного на ринку праці. Програма урахувала отримані студентами лінгвістичні знання у школі; інтегративні зв'язки мовознавчих дисциплін нормативної частини навчальної програми; внутрішньопредметні зв'язки мовних рівнів.

Мета розробленої програми полягала у створенні ефективної науково-обґрунтованої методики формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя української мови у процесі вивчення мовознавчих дисциплін. Вона передбачала реалізацію низки завдань: 1) уточнення лінгводидактичних й дослідження специфічних підходів, закономірностей, принципів навчання; 2) добір методів і прийомів навчання, створення базової системи вправ; 3) визначення ефективних засобів навчання; 4) розробка авторської методики й експериментальна перевірка її ефективності.

Експериментальне дослідження ґрунтувалося на припущенні, що лінгвістична компетентність студента підвищиться за умов:

- з'ясування філософських і лінгвофілософських засад у процесі вивчення мовознавчих дисциплін;
- урахування психологічних і психолінгвістичних особливостей студентського віку;
- виявлення специфічних лінгводидактичних основ;
- упровадження традиційних та інноваційних форм роботи у ВЗО;
- розробки базової системи вправ, яка ґрунтується на системно-інтегративному підході та є результатом тісної співпраці викладачів усіх мовознавчих курсів.

Зважаючи на такі міркування, нами розроблено методичну систему формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя української мови, що вибудована з урахуванням:

- **сучасних підходів** у навчанні мови: *лінгводидактичних* – компетентнісний, когнітивно-комунікативний, комунікативно-діяльнісний, текстоцентричний, функційно-стилістичний – і *специфічного* – системно-інтегративний;
- **закономірностей** навчання: *лінгводидактичні*: постійна увага до матерії мови, її звукової системи; здатність засвоювати норму літературної мови; розуміння семантики мовних одиниць; випереджаючий розвиток усного мовлення; оцінка виражальних можливостей усного мовлення; випереджальний розвиток усного мовлення; залежність мовленнєвих умінь і навичок від знань граматики й словникового складу мови; *специфічних*: відповідність лінгвістичної освіти соціальним запитам; засвоєння мовного матеріалу в чіткій взаємозалежній і взаємообумовленій системі; вивчення усіх рівнів мови з перспекцією на активну мовленнєву діяльність; оптимальне поєднання традиційних і інноваційних методів, прийомів, засобів і форм навчання; урахування національно-когнітивного потенціалу української мови;

- **принципів** навчання: *лінгводидактичні*: взаємозв'язку рівнів мови; історизму; функційно-комунікативної спрямованості; взаємозв'язку всіх стилів української мови; професійного спрямування навчального матеріалу; *специфічні*: взаємозв'язку у викладанні мовознавчих дисциплін; оперування лінгвістичною термінологією; компаративного аналізу мовних одиниць; системне впровадження ІКТ-технологій

У процесі формувального експерименту активно використовувалися традиційні методи навчання (бесіда, спостереження й аналіз мовних явищ і фактів; лінгвістичний експеримент; вправи; робота з науковою, навчально-методичною літературою; проблемний), упроваджувалися інноваційні (ділові, рольові, операційні ігри; синон-метод, метод кейсу, диспут, дискусія, проект), перевірялася ефективність запропонованого авторського методу навчання – контент-терміну як різноаспектного тлумачення змісту лінгвістичних понять, чіткої систематизації терміносистеми майбутнього вчителя української мови.

Глибокий аналіз змісту Стандарту вищої освіти, нормативної частини навчальних планів спеціальності, програмно-методичного забезпечення дали можливість констатувати тісний взаємозв'язок мовознавчих дисциплін, продемонстрований нами за допомогою рис. 1, на якому пропонується логічна структура курсів відповідно до року навчання у ВЗО.

Як яскраво демонструє рисунок, усі дисципліни, передбачені для засвоєння майбутнім учителем української мови, знаходяться в чіткій і взаємопідпорядкованій системі й, тісно взаємодіючи, репрезентують лінгвістичну науку з усіх сторін, демонструючи складність її структури, багатомірність її аспектів.

Мета, завдання експериментально-дослідного навчання визначали етапи його проведення: *опорно-систематизуючий, інтегративно-формувальний, креативно-трансформаційний*.

Реалізація I етапу експериментально-дослідного навчання – *опорно-систематизуючого* – відбувалася у процесі засвоєння дисциплін «Практикум з української мови», «Вступ до мовознавства». Основним завданням етапу стало повторення й закріплення отриманих лінгвістичних знань у шкільному курсі мови. Суттєве значення на цьому етапі мало мотивування майбутнього вчителя до вивчення української мови, її історії, діалектного різноманіття, удосконалення культури мовлення тощо. Як підсумок етапу, першокурсники взяли участь у дискусії, основна мета якої – довести необхідність глибокої лінгвістичної освіти для кожного громадянина України й для вчителя української мови зокрема.

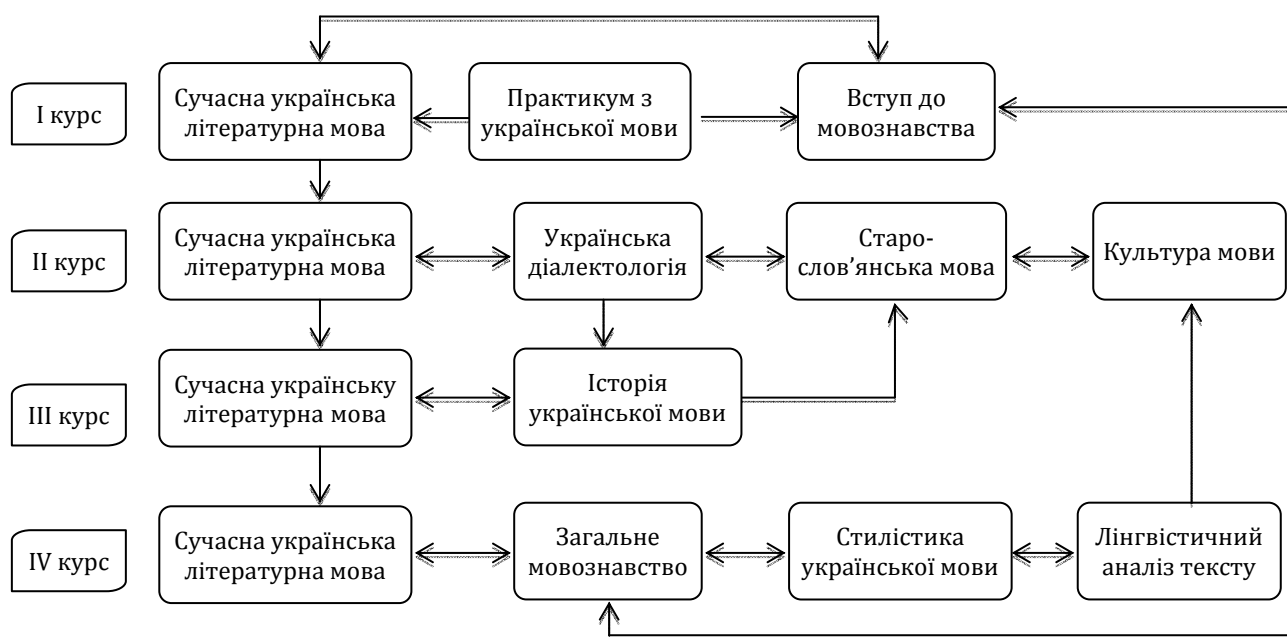

Рисунок 1 – Логічна структура мовознавчих дисциплін

Для дискусії нами запропоновано такі теми:

1. Мова як джерело відображення українських народних звичаїв й обрядів.
2. Українська мова за кордоном: стан, розвиток, перспективи.
3. Мовленнєвий етикет як феномен і виразник кожного народу.
4. Соціальні мережі: переваги й недоліки для студента.
5. Етикет електронної пошти.
6. Місце й роль лексики Майдану і Революції гідності.

Теми дозволили студентам розкрити питання багатства української мови, вишуканості української слова, дослідити специфічно українську народну лексику та її місце в системі сучасної української літературної мови, звернути увагу на власне мовлення не тільки в процесі офіційного вжитку, а й у приватному користуванні. Проведений диспут заклав основи для подальшого вивчення мовознавчих дисциплін, передбачених II етапом експериментально-дослідного навчання.

II етап – **інтегративно-формувальний** – окреслювався курсами «Сучасна українська літературна мова», «Українська діалектологія», «Старослов'янська мова», «Історія української мови», «Культура мови» і покликаний був систематично формувати лінгвістичну компетентність майбутнього вчителя української мови. Перевірка сформованості фонетичної, лексико-семантичної, граматичної, правописної компетентності на другому етапі навчання здійснювалася за допомогою комплексного аналізу тексту.

Прочитайте текст. Визначте його основну думку.

Значне місце в архітектурі села займали млини. Зокрема, водяний млин був колись надзвичайно важливою господарською спорудою промислового призначення. Млин мав архітектуру суто функціональну й конструктивну і не набував якогось надзвичайного пластичного вирішення, хоча й користувався завжди повагою у селян.

На березі біля млину провадилися молодіжні грища навесні й влітку. Мірошники вважалися неабиякими умільцями, а іноді й порадиниками й віщунами.

Значно яскравішими й привертаючими до себе увагу стали вітряки – крилаті млини, що стояли на околицях села і були мальовничою окрасою пейзажів. На 8-5 метрів вгору здіймались вони на пагорбах, милуючи око своїми пластичними формами.

Ці крилаті башти зводили на спеціальних зрубках, як на ніжках. Для того ж, щоб їм було легше ловити потрібний вітер, їх повертали за допомогою спеціального пристрою – воротила.

Чотирикутні, шестикутні або круглі в плані башти буди увінчані дво-, три- або чотирисхилими дахами. Кількість крил вітряків була від чотирьох до восьми.

Найбільшого поширення в Україні дістали вітряки у XVIII ст., коли їх бувало у селах по 30 і більше. У 1900 р. в деяких повітах і районах зафіксовано від 300 до 1260 вітряків, а це означає, що по всій території краю їх було десятки тисяч.

Красива форма башти з яскравими динамічними обрисами, дивовижна практичність і велике

соціальне значення цієї найдосконалішої у технічному відношенні споруди старого села закріпили за нею повагу в народі, про що казали: «Млиночок – усьому віночок», «Млин – чесна храмина». В останньому виразі цю чудову споруду прирівняли до священної будови храму, і це стало найвищим визнанням її важливості для села (Із книги Г. Онкович «Українська мова для архітекторів. І не тільки»).

Післятекстові завдання:

I. Фонетична компетентність (фонетика з елементами історії мови й української діалектології)

1. Запишіть останній абзац пропонованого тексту повною фонетичною й фонематичною транскрипцією. Які знаки використовуються у лінгвістичній транскрипції? Поясніть, коли використовуються повна, а коли часткова транскрипція.

2. Обґрунтуйте тезу «Млиночок – усьому віночок», змінюючи звучання голосу. Передайте різні емоційні стани під час читання крилатих висловів.

3. Опишіть голосні й приголосні звуки (слово на вибір) за їх артикуляцією.

4. Поставте наголос у поданих словах, звірте його з орфографічним словником: *господарський, млину, дахами, старого, чотирикутні*.

5. Охарактеризуйте, які історичні процеси відображено в словах *берег, ніжка, око*.

II. Лексико-семантична компетентність (з елементами української діалектології)

1. З'ясуйте, які слова належать до одного тематичного ряду?

- *млин, вітряк, крилатий млин, водяний млин, пагорб*;
- *орнаментальна лиштва, різьблені стовпчики, красива форма башти, хата, арка*.

2. Вибудуйте лексико-семантичне поле слова «архітектура», показавши в ньому місце лексеми «млин».

3. Спробуйте прослідкувати, як називалися млини у різних регіонах України, описати особливості їх будови.

III. Граматична компетентність:

Словотвір і морфеміка

Зробіть морфемний і словотвірний аналіз запропонованих слів.

Водяний, надзвичайний, чотирисхилий, вгору, милуючи, потрібний, допомога, увінчаний, священний, визнання, грище.

Морфологія

1. Випишіть іменники чоловічого роду II відміни й поставте їх у Р.В. од. Правила обґрунтуйте.

2. Випишіть із тексту прикметники, що вжиті у найвищому ступені порівняння складній формі. Визначте їх рід, число й відмінок. Проаналізуйте, скільки відносних прикметників використано в тексті автором.

3. Запишіть числівники словами; провідміняйте числівники 400, 1260, вказавши паралельні форми.

4. Знайдіть у тексті займенник, який у певній граматичній формі є особовим, а в іншій – присвійним.

5. Підкресліть у тексті дієслова й визначте їх форми.

Синтаксис

Випишіть із тексту приклади речень:

- а) односкладного;
- б) двоскладного;
- в) ускладненого;
- г) складносурядного;
- д) складнопідрядного;
- е) з різними видами зв'язку.

Зробіть повний синтаксичний розбір складного речення (на вибір).

Правопис компетентність.

Зробіть орфографічний й пунктуаційний аналіз тексту.

У ході проведення другого етапу експерименту значна увага відводилася розгляду, аналізу й інтерпретації науково-теоретичних розвідок із фонетики, лексики, граматики на основі отриманих знань у школі. Із цією метою впроваджувалися інноваційні форми роботи: лекції з запланованими помилками, бінарні-лекції тощо; активізувалася самостійна робота студента, що вимагала опрацювання наукової, навчальної, навчально-методичної літератури, її конспектування й критичний аналіз; перші наукові здобутки лягли в основу написання курсової роботи (III курс); а практичні уміння й навички узагальнювалися в ході проходження діалектологічної (соціолінгвістичної), педагогічної практик.

III етап – **креативно-трансформаційний** – опрацювання інформаційного обсягу дисциплін «Стилістика української мови», «Лінгвістичний аналіз тексту», «Загальне мовознавство». На цьому етапі узагальнювалися й поглиблювалися отримані й трансформовані з попереднього етапу лінгвістичні знання, формувалася стилістична компетентність студента, а її контроль здійснювався за допомогою перевірки якості виконання наступного текстового завдання.

Дотекстова робота. Дайте відповіді на питання:

1. Запропонуйте власне тлумачення вислову О. Гончара «Убога стилістика найчастіше є предметом убогої думки». Наведіть приклади з власного досвіду (в процесі навчання, під час спілкування з друзями, учнями в школі)

2. Як ви вважаєте, чому стилістика української мови становить собою завершальний етап засвоєння мовознавчих дисциплін?

3. Пригадайте з методики мови, особливості вивчення стилістики в школі: етапи, специфічні методи й прийоми тощо?

Текстова робота

Прочитайте текст. Визначте його стильову приналежність. Думку обґрунтуйте.

Уявіть собі стародавнього грека, що схилився над невеликою дерев'яною дощечкою, вкритою тонким шаром м'якого воску. В руках у нього мідна паличка, загострена з одного кінця. З другого вона схожа на дитячу лопатку. Вістря палички грек виводить хитрі літери, другим кінцем витирає написане...

Таку паличку греки називали «стилос». Повертати стилос означало не тільки обернути другим кінцем паличку, а й відшліфувати мову.

Пам'ятаєте екзамен з географії, який складав Володька, герой повісті казки Л. Лагіна «Старик Хоттабич»? повторюючи те, що йому нашіптував чарівник, Волька почав переказувати застарілі погляди:

– Індія, о високошановний мій учителю, лежить на самісінькому краю земного диска і відділена від цього краю безлюдними і недослідженими пустинями, бо на схід від неї не живуть ні звірі, ні птахи. Індія – дуже багата країна, і багата вона на золото, яке там не викопують із землі, як в інших країнах, а невтомно вдень і вночі видобувають особливі, золотоносні мурашки, і кожна із них завбільшки майже як собака. Вони риють собі житла під землею і тричі на добу виносять звідти на поверхню золотий пісок і самородки і складають у великі купи. Але горе тим індійцям, які без належної спритності спробують викрасти це золото!..

Волька говорив далі, а вчителі та школярі подумали, що хлопець захворів...

Присутніх приголомшила й сама манера розповіді – стиль, що був зовсім не властивий сучасному школяреві.

Чого варте одне це звернення – «о високошановний мій учителю!». У наш час учителя називають на ім'я та по батькові – Іваном Петровичем, Сергієм Дмитровичем. А багатоступеневі складні речення, а вираз «горе тим...»? Наші діти, звичайно, розмовляють інакше.

Стиль – це сукупність особливостей добору та поєднання мовних засобів, що вживаються у певній галузі людського спілкування (З книги Н. Бабич «Практична стилістика і культура української мови»).

1. Прочитайте запропоновані віршовані рядки. Який художній засіб використано в них із метою створення звукового образу (звуковідтворення). Що означає слово «шкабарчить» і яку стилістичну функцію воно виконує (зневажливе до слова говорити).

Тихше, тихше -

Волька шкабарчить..

Тихше... Тихше...

2. Розтлумачте фразу «Наші діти, звичайно, розмовляють інакше», навівши приклади лексем, які використовує сьогочасна молодь у власному мовленні.

3. Які особливі форми звертання, характерні для сучасного українського мовлення. Як ви думаете, чому Леся Українка називала звертання на ім'я й по батькові «чужеродним звичаєм»? Які форми звертання сьогодні активно входять в ужиток українця. Що таке фемінітиви і яка їх роль у сучасному мовленні.

4. Запропонуйте другий абзац тексту в публіцистичному, офіційно-діловому, розмовно-побутовому стилях. Поясніть, чому художній і розмовно-побутовий стилі переважно називають дієслівними, а науковий і офіційно-діловий – іменними.

5. Які з поданих фразеологізмів характеризують мовлення головного героя? Думку обґрунтуйте. Наведіть власні приклади й уведіть їх у речення.

а) мокра курка;

б) п'яте колесо до воза;

в) з одного тіста;

г) клювати носом;

д) теревені правити;

е) не в своїй тарілці;

ж) задати перцю;

з) грати на нервах.

6. Визначте стилістичну роль суфіксів у реченнях. Умотивуйте можливість їх використання відповідно до стилю. Які суфікси виражають зневажливе, іронічне ставлення до Володі?

7. Знайдіть у запропонованому тексті тропи. Випишіть їх за групами. Поясніть стилістичну роль.

8. Зробіть синтаксично-стилістичний аналіз двох речень із тексту.

9. Проаналізуйте текст відповідно до фактологічної структури тексту, тематичної авторської структури, композиційної структури, архітектонічної авторської структури, логіко-поняттєвої авторської структури (її зв'язки), емоційно-експресивної структури тексту, інформаційної авторської структури, комунікативної авторської структури, контактної функції тексту, організуючої функції тексту.

10. У тексті Володя розкрив філософію життя мурахи. Проаналізуйте лінгвофілософські проблеми розвитку мовознавства Індії, презентувавши їх у вигляді схеми (таблиці). Сродна праця Сковороди.

Комплексне завдання передбачало систематизацію й узагальнення отриманих знань на попередньому етапі експериментально-дослідного

навчання. Засвоєння стилістичних норм супроводжувалося коментуванням фонетичних, лексико-семантичних, граматичних особливостей сучасної української літературної мови. Особлива роль відводилася сприйняттю й аналізу тексту (відповідно до стилю), демонстрації функцій мовних одиниць у мовленні й доцільності використання виражально-зображальних засобів. Виконувани завдання супроводжувалися історичними коментарями до виучуваних мовних явищ.

Отже, показником конкурентоспроможного вчителя української мови є високий рівень його лінгвістичної компетентності. Проведене дослідження переконало в ефективності запропонованої методики, в основі якої запроваджені вправи-комплекси з урахуванням традиційних і специфічних підходів, принципів, закономірностей, методів і прийомів навчання. У перспективі маємо за мету спроектувати модель методичної системи формування лінгвістичної компетентності майбутнього вчителя української мови.

Список використаних джерел

1. Бабич Н. Д. Практична стилістика і культура української мови: Навч. посібник / Бабич Надія Денисівна. – Львів : Світ, 1993. – 432 с.
2. Онкович Г. В. Чепелик В. В. Українська мова для архітекторів. І не тільки : навч. посіб. / Онкович Ганна Володимирівна, Чепелик Віктор Васильович. – К. : Логос, 2011. – 224 с.

References

1. Babich, N. D. (1993). *Practical stylistics and culture of the Ukrainian language: Teaching. manual*. Lviv : World [in Ukrainian].
2. Onkovych, G. V. (2011). Cheplik V. V. *Ukrainian language for architects. And not only: teach. manual*. K.: Logos. [in Ukrainian].

Рускулис Л. В. Формирование лингвистической компетентности будущего учителя украинского языка: экспериментально опытная работа

В статье на основе анализа научно-методической литературы по лингвистике, психологии и психолингвистике, педагогики и лингводидактики определены цели, задачи, содержание и структура экспериментально-опытного обучения; выяснено традиционные и инновационные подходы, закономерности, принципы, методы, приемы, средства и формы работы; предложено логически-структурную схему языковедческих дисциплин, которые стали теоретико-практической основой исследования; определены опорно-систематизирующий, интегративно-формировочный и креативно-трансформационный этапы экспериментально-опытного обучения; разработана система упражнений для проверки сформированности лингвистической (фонетической, лексико-семантической, грамматической, правописной, стилистической) компетентности.

Ключевые слова: лингвистическая компетентность, логически структурная схема, опорно-систематизирующий, интегративно-формировочный, креативно-трансформационный этапы исследовательского обучения.

Ruskulis L. V. Formation of the linguistic competence of the future ukrainian language teacher: research and experimental work

The goal, tasks, content and structure of research and experimental training have been determined in the article, on the basis of the analysis of the scientific and methodological literature on linguistics, psychology and psycholinguistics, pedagogy and of exercises, which is based on the system-integrative linguodidactics.

and innovative forms of work in higher education institutions; development of the basic system

It has been found out that students' linguistic competence will increase with the help of identification of philosophical, linguistic philosophical principles in the process of studying linguistic disciplines; taking into account psychological and psycholinguistic age peculiarities of students; determination of linguodidactic principles, which are based on the effectiveness of linguistic disciplines studying; introduction of traditional approach, it is based on the result of teachers' close cooperation of all linguistic courses.

The attention is focused on highlighting linguodidactic and specific approaches (the system-integrative approach), regularities (the correspondence of linguistic education to social demands); learning of linguistic material in a clear interdependent system; studying all language levels with the prospect of active speech activity; the optimal combination of traditional and innovative methods, techniques, means and forms of learning; taking into account the national-cognitive potential of the Ukrainian language), principles (interconnection in the teaching of linguistic disciplines; operation with linguistic terminology; the comparative analysis of linguistic units, the systematic implementation of ICT technologies), methods (content-terms), techniques, means and forms of work.

The logical-structural scheme of linguistic disciplines has been proposed in the article; the scheme represents disciplines for training the future Ukrainian language teacher, provided by the curriculum. It has been noted in the scheme that all the disciplines of the curriculum are in close interaction.

The support-systematic, integrative-forming and creative-transformative stages of research and experimental training have been defined in the article. The system of exercises to check the formation of linguistic (phonetic, lexical-semantic, grammatical, spelling, stylistic) competence has been developed.

Key words: linguistic competence; support-systematic, integrative-forming and creative-transformative stages of research and experimental training.

Стаття надійшла до редколегії 05.05.2018